

VOL VAN WATER...

De waterbeheerplannen in openbaar onderzoek

DIJLE-ZENNEBEKKEN

22 november 2006 - 22 mei 2007

Inhoud

Woord vooraf	3
1 De waterbeheerplannen in openbaar onderzoek	5
1.1 Welke plannen zijn in openbaar onderzoek?	6
1.2 Het openbaar onderzoek praktisch	10
2 Het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Dijle-Zennebekken	13
2.1 Kennismaking met het Dijle-Zennebekken	14
2.2 Wateroverlast en watertekort in het Dijle-Zennebekken voorkomen	18
2.3 Water voor de mens in het Dijle-Zennebekken	26
2.4 Naar een betere waterkwaliteit in het Dijle-Zennebekken	31
2.5 Duurzaam omgaan met water in het Dijle-Zennebekken	44

Woord vooraf

Beste Lezer

Een duurzaam waterbeheer is ongetwijfeld één van de grootste uitdagingen van de 21ste eeuw, ook bij ons. Met de Europese kaderrichtlijn Water en het Vlaamse decreet Integraal Waterbeleid willen wij deze uitdaging aangaan.

In uitvoering van dit decreet hebben het Vlaamse Gewest, de provinciebesturen en de lokale overheden uitgebreid nagedacht over en gewerkt aan waterbeheerplannen voor heel Vlaanderen.

Naast een integrale visie op het watersysteem bevatten deze plannen ook acties en maatregelen om deze visie te realiseren. Als voorzitter van het bekkenbestuur ben ik er dan ook van overtuigd dat met deze plannen een nieuwe wind zal waaien door het Vlaamse waterlandschap.

De eerste ontwerpen liggen nu op tafel, met concrete voorstellen om het watersysteem er weer bovenop te helpen. Het belang van deze waterbeheerplannen valt moeilijk te overschatten. Ze vormen dan ook de ruggengraat van het waterbeleid in Vlaanderen voor de komende jaren.

Maar het waterbeleid is geen zaak van de overheid alleen. Het openbaar onderzoek brengt daarom de waterbeheerplannen tot bij de bevolking. Gedurende zes maanden krijgt u de kans de plannen in te kijken en uw reacties kenbaar te maken. U kunt opmerkingen formuleren, verbeteringen voorstellen of ideeën aanbrengen. Een unieke gelegenheid dus om mee te denken over hoe wij allen met ons kostbaar water moeten omgaan.

Aan de hand van deze brochure willen we u laten kennismaken met de waterbeheerplannen en u informeren over uw inspraakmogelijkheden. Zo hopen we u te inspireren om zelf duurzaam met water om te gaan. Samen kunnen we immers in het waterverhaal het verschil maken.

Ik wens u alvast veel leesplezier.

Lodewijk De Witte

*Gouverneur Vlaams-Brabant
Voorzitter van het Bekkenbestuur van het Dijle-Zennebekken*

De loop op het Dijle-Zennebekken

Deze brochure zet de loop op het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Dijle-Zennebekken. Het is er geen samenvatting van. De brochure biedt u wel een greep uit de acties en de projecten die in het Dijle-Zennebekken op stapel staan.

Blijft u op uw honger zitten en wenst u toch een volledig overzicht, dan nodigen we u uit om de integrale plannen te raadplegen in het gemeente- of stadhuis of via www.volvanwater.be.

Voor informatie over de waterbeheerplannen voor het Dijle-Zennebekken uit de eerste hand, bent u van harte welkom op de informatie- en inspraakvergadering. Deze vergadering vindt plaats op 7 februari in Leuven. Op de voorafgaande infomarkt kunt u vanaf 10 uur terecht met al uw vragen. Meer info hierover vindt u op pagina 10.

Ook over de tien andere bekkens is een brochure beschikbaar. U kunt deze brochures downloaden of aanvragen via www.volvanwater.be of via het Waterloket op het nummer 0800 99 004.

1 De waterbeheerplannen in openbaar onderzoek

De waterbeheerders bedenken oplossingen voor de waterproblemen en zetten die op papier. Zo ontstaan waterbeheerplannen. Ze doen dit niet alleen, maar samen met alle sectoren die bij water betrokken zijn. Waterbeleid is immers geen zaak van de overheid alleen. Ook als inwoner bent u van dichtbij betrokken bij de waterproblemen in uw omgeving. U kunt dan ook een belangrijke bijdrage leveren aan het waterbeleid in uw regio.

Tijdens het openbaar onderzoek leggen we onze plannen voor aan alle inwoners van Vlaanderen. Iedereen krijgt de kans zijn zeg te doen. U kunt opmerkingen formuleren, verbeteringen voorstellen of ideeën voor acties en projecten kenbaar maken.

De waterbeheerders gaan dus niet op eigen houtje te werk. Met uw inbreng wordt elk waterbeheerplan een gedragen en realistisch plan, met een grote kans op slagen.

Een waterbeheer zonder grenzen

Water is een systeem dat niet alleen de waterlopen, maar ook het grondwater, de oevers en valleien omvat, en ook alle dieren en planten die er leven. Dit watersysteem stopt niet aan administratieve grenzen. Daarom is een integrale aanpak noodzakelijk, met veel overleg over de grenzen van gemeenten, provincies, gewesten en landen heen.

Het is niet haalbaar om alle acties en maatregelen voor heel Vlaanderen in één allesomvattend plan te gieten. Elk watersysteem verdient een eigen aanpak. Er worden daarom afzonderlijke plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van Schelde en Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Het waterbeheer in heel Vlaanderen is dus op eenzelfde leest geschoeid.

1.1 Welke plannen zijn in openbaar onderzoek?

Tijdens het openbaar onderzoek krijgt u de gelegenheid om de plannen te raadplegen die voor uw regio van belang zijn. Het gaat om:

- het werkprogramma en het tijdschema voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het overzicht van de belangrijkste waterbeheerkwesties in Vlaanderen
- het bekkenbeheerplan van het bekken (of de bekkens) waartoe uw gemeente hoort, samen met de bijhorende deelbekkenbeheerplannen.

De waterbeheerkwesties: opstap naar de stroomgebiedbeheerplannen

In het Vlaamse Gewest liggen vier stroomgebieden: de Schelde, de Maas, de IJzer en de Brugse Polders. De Schelde maakt samen met de IJzer en de Brugse Polders deel uit van het internationale stroomgebied-district van de Schelde. De Maas maakt deel uit van het internationale stroomgebied-district van de Maas.

Vlaanderen zal tegen eind 2009 stroomgebied-beheerplannen vaststellen voor Schelde en Maas. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) staat in voor de opmaak ervan. Ook over deze plannen komt er, in een volgend stadium (december 2008 - juni 2009), een openbaar onderzoek.

U kunt nu al het voorbereidend document raadplegen. Hierin worden de belangrijkste waterbeheerkwesties in Vlaanderen beschreven. Dit zijn de grote uitdagingen voor het waterbeleid waaraan we de komende jaren extra aandacht zullen besteden. U vindt in dit document ook het tijdschema en werkprogramma voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen.

U kunt het document *De waterbeheerkwesties in Vlaanderen. Eerste stap in de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas* inkijken in het gemeentehuis, raadplegen of bestellen via www.volvanwater.be of gratis aanvragen via het Waterloket op het nummer 0800 99 004.

De waterbeheerplannen: hun wettelijke context

De waterbeheerplannen geven uitvoering aan het integraal waterbeleid. Dit integraal waterbeleid is wettelijk vastgelegd in de Europese kader-richtlijn Water en het (Vlaamse) decreet Integraal Waterbeleid en ook politiek verwoord in de eerste Waterbeleidsnota.

Over elk van deze drie wettelijke pijlers van het integraal waterbeleid is een brochure beschikbaar. U kunt deze brochures downloaden via www.volvanwater.be of aanvragen via het Waterloket (0800 99 004).

De waterbeheerkwesties: uitdagingen voor het Vlaamse waterbeleid

In het document *De waterbeheerkwesties in Vlaanderen. Eerste stap in de opmaak van de stroomgebied-beheerplannen voor Schelde en Maas*, dat samen met de (deel)bekkenbeheerplannen in openbaar onderzoek is, vormen vijf waterbeheerkwesties de aandachtspunten voor het waterbeheer van de komende jaren:

De toestand van het oppervlaktewater beschermen en verbeteren. De aanspraken die we met zijn allen op het oppervlaktewater maken, zijn enorm. Enkel een goed beheer kan ervoor zorgen dat beken, rivieren en kanalen ook in de toekomst hun functies kunnen blijven vervullen.

De kwaliteit van het grondwater beschermen en verbeteren. Het grondwater is een essentieel onderdeel van het watersysteem: een waardevolle grondstof die we moeten beschermen tegen verontreiniging.

Duurzaam voorraadbeheer. Water is een natuurlijke grondstof, waarmee we zorgvuldig moeten omspringen. We streven daarom naar een duurzaam voorraadbeheer en een rationeel gebruik van water.

Wateroverlast en watertekort in samenhang aanpakken. Overstromingen en wateroverlast, maar ook verdroging, zijn nijpende problemen. Een geïntegreerde aanpak van beide kwesties moet toelaten ze in de toekomst in te perken.

Verstandig investeren. Er zijn heel wat maatregelen en middelen nodig om weerwerk te geven aan alle waterproblemen die op ons afkomen. De haalbaarheid en de betaalbaarheid van het waterbeheer is een belangrijke bekommernis.

Ieder bekken een eigen bestuur

Het waterbeleid op het niveau van een bekken wordt gecoördineerd door het **bekkenbestuur**. Hierin zetelen vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest en mandatarissen van de provincies en de deelbekkens. De voorzitter van het bekkenbestuur is de provinciegouverneur. Het bekkenbestuur keurt het ontwerp van het bekkenbeheerplan goed.

Het **bekkensecretariaat** staat in voor de dagelijkse werking van het bekken. Dit secretariaat bestaat minstens uit de bekkencoördinator, een planningsverantwoordelijke en per provincie een personeelslid van het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening. Het bekkensecretariaat bereidt het ontwerp van het bekkenbeheerplan voor.

Elk bekken krijgt ook een **bekkenraad**. In de bekkenraad zijn alle maatschappelijke belangengroepen die te maken hebben met het waterbeleid, vertegenwoordigd. De bekkenraad verstrekt advies over het ontwerp van het bekkenbeheerplan.

De bekkenbeheerplannen

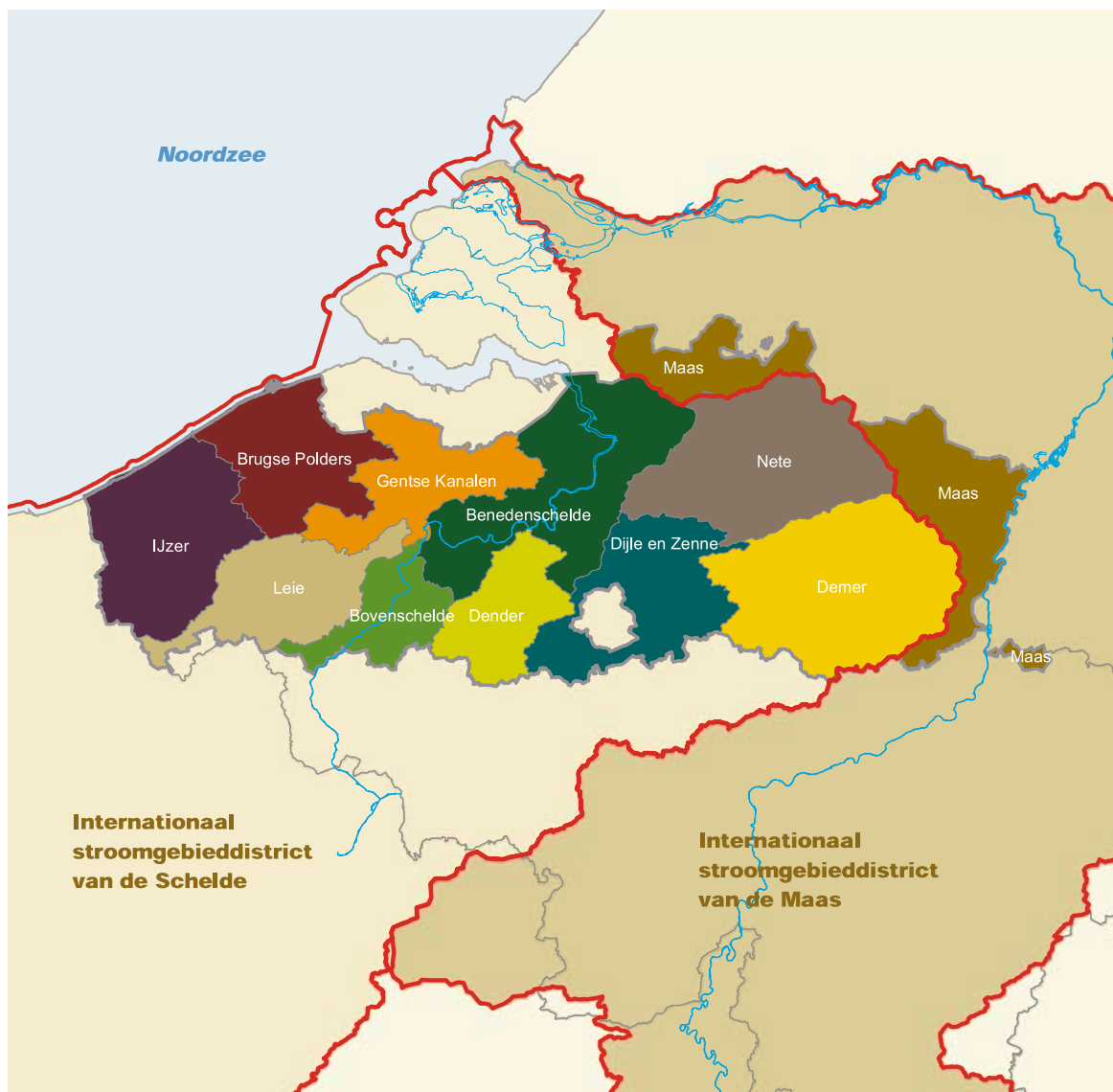
In Vlaanderen zijn er elf bekkens. Van west naar oost zijn dat het bekken van de IJzer, de Leie, de Brugse Polders, de Bovenschelde, de Gentse Kanalen, de Dender, de Benedenschelde, de Dijle en de Zenne, de Nete, de Demer en de Maas.

Het bekkenbeheerplan bundelt alle aspecten en kenmerken van het bekken en beschrijft welke knelpunten en kansen er zich voordoen. Het centrale hoofdstuk van het plan is een weloverwogen visie op het waterbeheer in het bekken. Doelstellingen, maatregelen en acties vertalen deze visie naar de praktijk.

De deelbekkenbeheerplannen

Elk bekken is verder opgedeeld in deelbekkens. Om het waterbeleid op dit niveau te coördineren, zijn waterschappen opgericht. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen de verschillende waterbeheerders in één of meerdere deelbekkens.

De secretariaten van de waterschappen staan in voor de opmaak van de deelbekkenbeheerplannen. Deze plannen verfijnen het bekkenbeheerplan en worden er als deelplan aan toegevoegd. Ze zijn dan ook samen in openbaar onderzoek.

De waterbeheerplannen: samenhang verzekerd

De samenhang en de afstemming tussen de waterbeheerplannen op de verschillende niveaus is cruciaal. Het bekkenbeheerplan is een scharnierdocument. Het vormt een bouwsteen voor de stroomgebiedbeheerplannen en vertaalt via acties en maatregelen de krachtlijnen van het Vlaamse waterbeleid naar de praktijk.

Het bekkenbeheerplan biedt ook een houvast voor de deelbekkenbeheerplannen. Deze volgen de aanpak en de grote lijnen van het bekkenbeheerplan en verfijnen die verder voor het deelbekken.

In het stroomgebiedbeheerplan en het bekkenbeheerplan komen vooral de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de waterbeheerders van het Vlaamse Gewest aan bod. In het deelbekkenbeheerplan ligt de klemtoon op de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de lokale waterbeheerders. Dit zijn de provincies, de gemeenten en de polders en wateringen die in het deelbekken liggen.

1.2 Het openbaar onderzoek praktisch

Waar kunt u de documenten inkijken?

Van 22 november 2006 tot 22 mei 2007 kunt u in uw gemeente- of stadhuis de waterbeheerplannen voor uw gemeente inkijken. U kunt deze documenten ook raadplegen op de website van het openbaar onderzoek: www.volvanwater.be.

De informatie- en inspraakvergadering met infomarkt vindt in het Dijle-Zennebekken plaats op 7 februari in het Provinciehuis, Provincieplein 1 te Leuven om 19 uur. De vergadering wordt voorafgegaan door een infomarkt. Vanaf 10 uur kunt u er met uw vragen terecht.

Hoe kunt u reageren?

U dient uw opmerkingen schriftelijk in bij het college van burgemeester en schepenen. Ook tijdens de informatie- en inspraakvergadering kunt u een reactie overmaken.

Om met uw opmerkingen en ideeën rekening te kunnen houden, is het belangrijk dat u ten laatste op 22 mei 2007 reageert. Alle reacties die vóór die datum ingediend zijn, worden geëvalueerd.

Wat gebeurt er met uw opmerkingen en adviezen?

Na het openbaar onderzoek bezorgt het college van burgemeester en schepenen de opmerkingen op het document over de waterbeheerkwesties aan de CIW. De opmerkingen op de (deel)bekkenbeheerplannen worden aan de bekkensecretariaten bezorgd.

De CIW zal uw opmerkingen en adviezen op de waterbeheerkwesties meenemen bij de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen. Hetzelfde gebeurt met de reacties van de MiNa-Raad, de SERV, de bekkensraden en de bekkensbesturen.

Het bekkenbestuur zal uw opmerkingen en adviezen op het (deel)bekkenbeheerplan meenemen bij de aanpassing van het plan. Ook met de opmerkingen van de bekkenraad en van de waterschappen wordt rekening gehouden.

De Vlaamse Regering stelt de bekkenbeheerplannen, met de bijhorende deelbekkenbeheerplannen, definitief vast. Dit gebeurt ten laatste op 22 december 2007. Van dan af zijn de definitieve plannen in te kijken bij de betrokken provincies en gemeenten of te raadplegen via www.volvanwater.be.

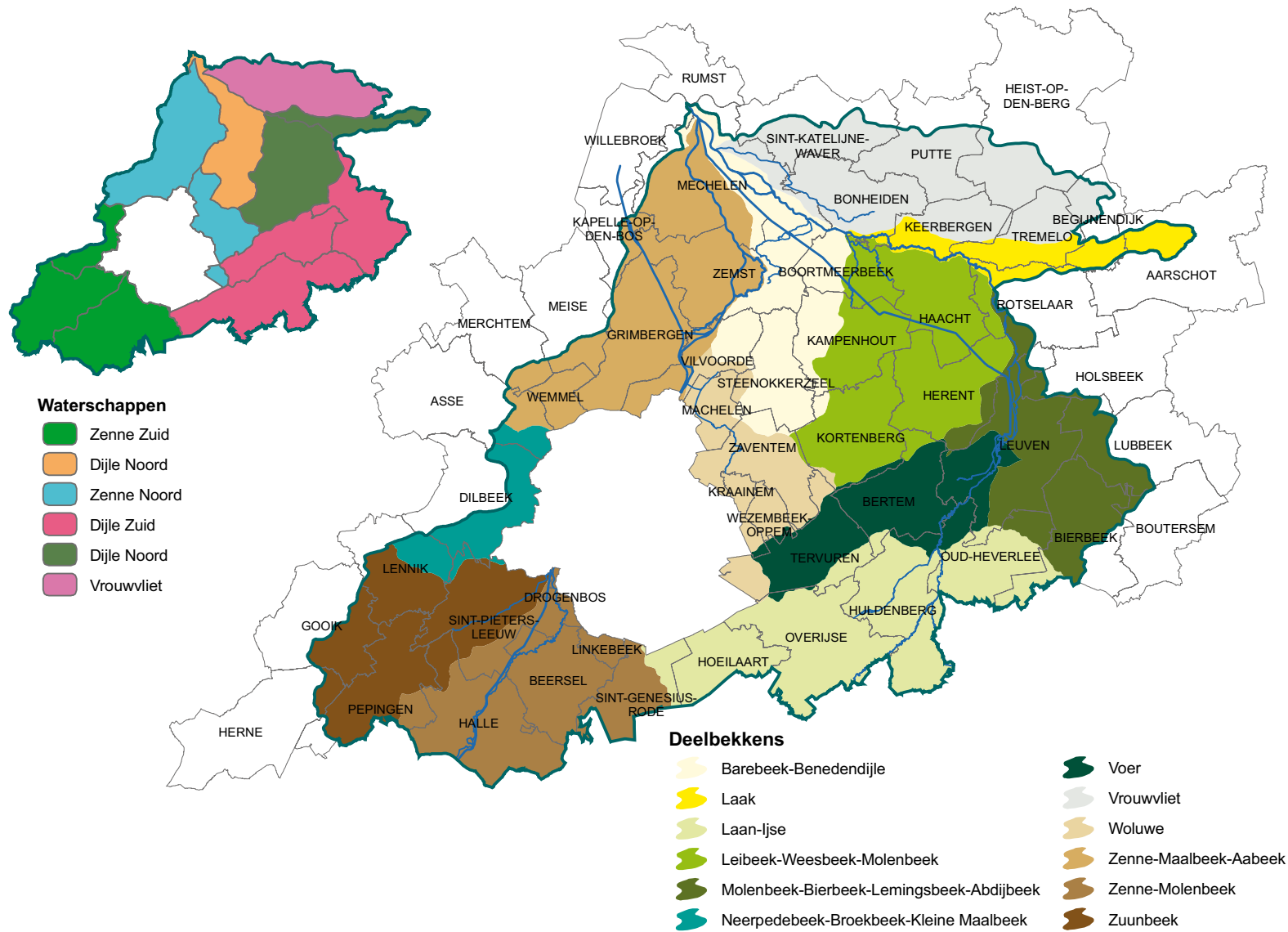
2 Het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Dijle-Zennebekken

Het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen van het Dijle-Zennebekken zijn allesomvattende plannen met tientallen acties en projecten. Uiteraard biedt deze brochure niet de mogelijkheid deze stuk voor stuk te bespreken. U vindt hier dan ook een greep uit de acties en de projecten die in het Dijle-Zennebekken op stapel staan. Deze selectie geeft u een idee van wat u de komende jaren mag verwachten, maar niet het totaalbeeld.

Blijft u op uw honger zitten en wenst u toch een volledig overzicht, dan nodigen we u uit om de integrale plannen te raadplegen in het gemeente- of stadhuis of via www.volvanwater.be.

2.1 Kennismaking met het Dijle-Zennebekken

Algemene gegevens	
Totale oppervlakte	1.123 km ²
Bodem	leem, zandleem en lemig zand
Reliëf	heuvelachtig, met toenemend reliëf naar het zuiden toe vier regio's met verschillend reliëf: - de uitlopers van het Hageland in het oosten - de zandige erosievlakte van de Zuiderkempen in het noorden - het golvende landschap van de Zandleem- en Leemstreek (Pajottenland, Heuvelland van de Brabantse Groentestreek en van de Brabantse Ardennen) in het westen en het zuidwesten - de Brabantse Leemstreek waar hoog gelegen plateaus afwisselen met diep ingesneden valleien (Voer, IJse, Laan) in het zuiden
Verstedelijkingsgraad	- één derde van de oppervlakte is sterk verstedelijkt - bebouwing is vooral geconcentreerd rondom het Brussels Hoofdstedelijk Gebied en de steden Leuven en Mechelen, maar er is ook heel wat lintbebouwing
Open ruimte	- akker- en tuinbouw op de plateaus, gras- en weiland in de valleien - aaneengesloten bos: Zoniënwoud, Hallerbos, Heverleebos, Meerdaal- en Mollendaalbos
Oppervlaktewater	
Hoofdwaterlopen	Dijle, Zenne
Kanalen	Zeekanaal Brussel-Schelde, Kanaal naar Charleroi, Kanaal Leuven-Dijle
Belangrijke zijwaterlopen (Vlaanderen)	- Dijle: Laan, Nethen, IJse, Voer, Vunt, Leibeek (Boortmeerbeek), Weesbeek, Barebeek, Vrouwvliet - Zenne: Zuunbeek, Woluwe, Tangebeek, Maalbeek, Neerpedebeek
Belangrijke stilstaande waters	Provinciaal Sport- en Recreatiedomein 'De Nekker', de vijvers van het 'Blosocentrum Hofstade', de Eglegemvijver, de Vijver van Weerde (Weerdse visvijver)

Waterloopbeheerders

Beheer van de bevaarbare Dijle en Zenne	Vlaamse Gewest: NV Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), afdeling Zeeschelde
Beheer van de kanalen	Vlaamse Gewest: NV Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), afdeling Zeekanaal
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie	Vlaamse Gewest: Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van tweede categorie buiten de polders en wateringen	provincie Vlaams-Brabant, provincie Antwerpen
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van derde categorie buiten de polders en wateringen	gemeenten Aarschot, Asse, Beersel, Begijnendijk, Bertem, Bierbeek, Bonheiden, Boortmeerbeek, Boutersem, Dilbeek, Drogenbos, Gooik, Grimbergen, Haacht, Halle, Heist-op-den-Berg, Herent, Herne, Hoeilaart, Holsbeek, Huldenberg, Kampenhout, Kapelle-op-den-Bos, Keerbergen, Kortenberg, Kraainem, Lennik, Leuven, Linkebeek, Machelen, Mechelen, Meise, Merchtem, Oud-Heverlee, Overijse, Pepingen, Putte, Rotselaar, Sint-Genesius-Rode, Sint-Katelijne-Waver, Sint-Pieters-Leeuw, Steenokkerzeel, Tervuren, Tremelo, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem, Willebroek, Zaventem, Zemst
Beheer van de onbevaarbare waterlopen van tweede en derde categorie en niet-geklasseerde waterlopen binnen polders en wateringen	De Watering der Barebeek; voor een klein deel de Polders van Willebroek en van Battenbroek

Kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater

VMM

meting, controle en rapportering van de oppervlaktewaterkwaliteit, van de waterbodempkwaliteit en van de vuilvrachten van het geloosde afvalwater

controle van de bacteriologische kwaliteit van het zwemwater in de zwem- en recreatievijvers

opmaak van investeringsprogramma's voor de bovengemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur en voor de aanleg of de verbetering van gemeentelijke rioleringen en van kleinschalige zuiveringsinstallaties

ecologisch en economisch toezicht op de afvalwatersanering, meer bepaald de opmaak van de zoneringsplannen voor de sanering van het afvalwater en het toezicht op de waterdistributiemaatschappijen

Aquafin

ontwerp en bouw van de bovengemeentelijke infrastructuur voor waterzuivering

exploitatie van rioolwaterzuiveringsinstallaties en bovengemeentelijke rioleringen

Gemeenten

uitbouw en beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel

(drink)Watermaatschappijen

verantwoordelijk voor het zuiveren, opvangen, transporteren en verzamelen van afvalwater (kunnen hiervoor gebruik maken van (boven)gemeentelijke collectoren, rioleringen en waterzuiveringsinfrastructuur (saneringsplicht sinds 2005))

Drinkwatervoorziening

Winning, distributie en transport van het drinkwater

(drink)watermaatschappijen: Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW), Tussengemeentelijke Maatschappij voor Watervoorziening (TMVW), Brusselse Intercommunale Watermaatschappij (BIWM), Intercommunale voor waterbedeling in Vlaams-Brabant (IWVB), Gemeentelijke Waterdienst Hoeilaart, Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der provincie Antwerpen (Pidpa)

Grondwater

Belangrijke watervoerende lagen

quartair aquifersysteem, brusseliaan aquifersysteem, ledo-paniseliaan aquifersysteem, landeniaan aquifersysteem, Krijt aquifersysteem.

Beheer van kwaliteit en kwantiteit

VMM

2.2 Wateroverlast en watertekort in het Dijle-Zennebekken voorkomen

Het Dijle-Zennebekken, gevoelig voor overstromingen

Overstromingen zijn een natuurlijk verschijnsel. Vooral tijdens de winterperiode zorgt de verhoogde aanvoer van water ervoor dat waterlopen buiten hun oevers treden en hun winterbedding innemen. Het Dijle-Zennebekken is van nature gevoelig voor overstromingen. Daarbij komt nog de invloed van ingrepen van de mens op het watersysteem. Heel wat valleigebieden in het Dijle-Zennebekken zijn ingenomen door bebouwing. Talloze waterlopen zijn rechtgetrokken. Bovendien is de verharde oppervlakte doorheen de jaren fors toegenomen.

Het is dus niet te verwonderen dat het Dijle-Zennebekken bij hevige regenval met overstromingen kampt. Dankzij de nog omvangrijke natuurlijke waterbergingsgebieden bleef ongewenste wateroverlast in bebouwde gebieden tot nog toe vrij beperkt. Toch doen zich lokaal problemen voor. Langs de Barebeek in Zemst, de Weesbeek, de Zuun, de Molenbeek (Beersel), de Grote Laakbeek (in Tremelo), de Dijle in Werchter, de Raambeek, de Maalbeek, de Amelvonnebeek, de Neerpedebeek, de Tangebeek en de Woluwe is

er geregeld wateroverlast. In 2005 waren er nog belangrijke overstromingen in juni, juli en september, waarbij Kraainem, Zaventem, Grimbergen, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Dilbeek onderliepen. In de zomer van 2006 kregen Kaainem en Grimbergen weer de volle lading en ditmaal ook Halle en Zaventem.

In de Woluwevallei is de verharde oppervlakte verantwoordelijk voor heel wat waterellende. Deze vallei is op Vlaams grondgebied voor bijna 23 % verhard. In de IJsevallei veroorzaakt het sterke reliëf regelmatig piekdebieten: de oorzaak van natte voeten in Huldenberg. Voor de Voer stelt zich hetzelfde probleem. Ook overwelling en sifonering van waterlopen zijn vaak de oorzaak van wateroverlast. Zo geeft de Leibeek (Kortenbergh), die onder de Molenbeek stroomt, wateroverlast aan de Waterstraat. De sifons onder het kanaal voor de Tangebeek en de Maalbeek functioneren niet goed.

Het antwoord op wateroverlast en verdroging: een drietrapsstrategie

Onze watersystemen zijn uit balans: wateroverlast, maar ook verdroging zijn daarvan de sprekende bewijzen. Beide problemen hebben dezelfde oorzaak en

daarom is een geïntegreerde aanpak van wateroverlast en verdroging aangewezen. Om te voorkomen dat de wateroverlast wordt afgewenteld op de stroomafwaarts gelegen gebieden, volgt het waterbeheer een drietrapsstrategie. Die moet een antwoord bieden op de wateroverlast in het Dijle-Zennebekken en de strijd tegen verdroging aangaan:

- **Vasthouden.** In de eerste plaats wordt de neerslag zoveel mogelijk ter plaatse vastgehouden.
- **Bergen.** Indien nodig, wordt langs de waterlopen bijkomende ruimte voor water (buffering) voorzien.
- **Afvoeren.** Als zowel vasthouden als bergen ontoereikend is, moet het water op een veilige manier worden afgevoerd naar de waterlopen stroomafwaarts.

Water vasthouden is de boodschap

Eén van de oorzaken van de toenemende wateroverlast is de verharde oppervlakte, die ook in het Dijle-Zennebekken de laatste decennia sterk is toegenomen. Om te verhinderen dat het water in een sneltempo de waterloop of de riool bereikt, moet neerslag zoveel mogelijk terug de bodem insijpelen. Deze infiltratie

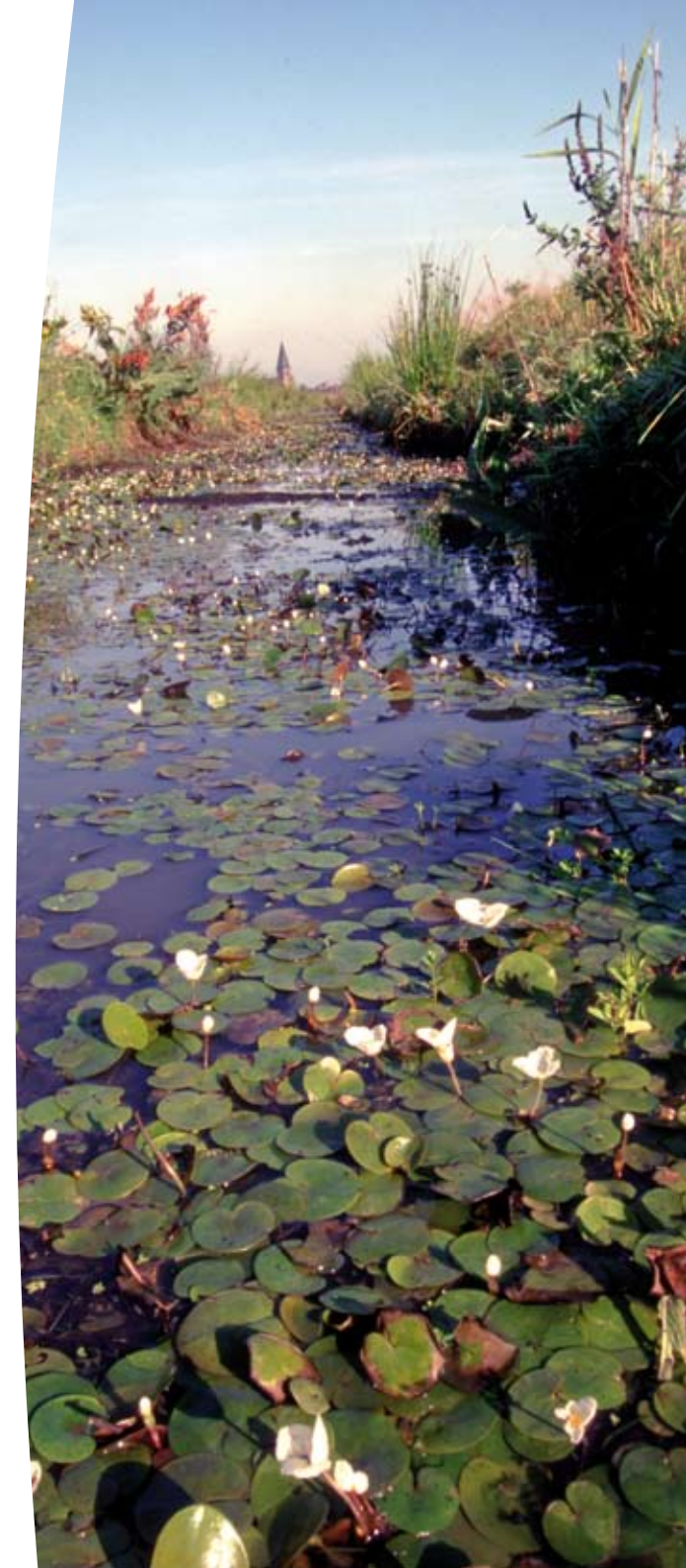
zorgt voor een aanvulling van de grondwatervorraden en gaat verdroging tegen. Bovendien stroomt de neerslag zo trager af naar de waterlopen. Ook erosie en de toevoer van sediment (bodemmateriaal) naar de waterloop nemen af wanneer we het water vasthouden. Daardoor komt er minder sediment in de waterlopen terecht en moet de waterloopbeheerder minder ruimen.

Hoe we in de praktijk 'water vasthouden', hangt af van gebied tot gebied:

- In de open ruimte moet het hemelwater zoveel mogelijk kunnen infiltreren. In de talrijke landbouwgebieden in het Dijle-Zennebekken kan dit door poelen en hagen aan te leggen, bestaande grachten te behouden en te herwaarderen en door aangepaste grondbewerkings- en teelttechnieken (die infiltratie in de hand werken) toe te passen. Sommige bos-, natuur- en groengebieden zijn infiltratiegebieden, andere houden van nature het water vast. Door nieuwe waterrijke gebieden (wetlands) te ontwikkelen, komen er meer mogelijkheden voor waterconservering.
- In gebieden waar grote oppervlakten verhard zijn – woongebieden, industrieterreinen, wegen,

parkings... – gaan we het hemelwater zoveel mogelijk afkoppelen van de riolering en hergebruiken. Waar de situatie ter plekke en de bodemgesteldheid het toelaten, kunnen oppervlakten doorlaatbaar worden gemaakt: de neerslag kan hier dan terug de bodem in.

Wanneer infiltratievoorzieningen worden aangelegd, mag de grondwaterkwaliteit niet uit het oog verloren worden. Soms kan het hemelwater immers verontreinigd zijn (brandstofresten, detergents, corrosie van afvoergoten, strooizouten, bestrijdingsmiddelen...). Zeker wanneer de infiltratie gebeurt in de buurt van grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening, moeten de nodig voorzorgen genomen worden.

Hemelwater: een zaak van afkoppelen, infiltreren en hergebruiken

De gemeente Zemst kiest bij de (her)aanleg van de riolering telkens voor een gescheiden stelsel. Ze biedt haar inwoners, tot zes maand na de werken, een subsidie aan om hun afvalwater en hemelwater te scheiden. De helft van de aangetoonde kosten, en maximum 625 €, krijgen ze terugbetaald.

In de provincie Vlaams-Brabant gelden provinciale verordeningen met strikte eisen voor de afkoppeling van daken en verhardingen. Zowel nieuwbouwdaken en nieuwe verharde oppervlakten, als uitbreiding van bestaande daken en verharde oppervlakten vallen onder deze regeling. Eigenaars zijn verplicht een aangepaste voorziening aan te leggen: een doorlaatbare verharding die het hemelwater in de bodem laat dringen, of een hemelwateropvang in combinatie met hergebruik.

Bij de renovatie en herinrichting van de Vuurmolen tot een administratief centrum besteedt de gemeente Overijse veel aandacht aan buffering, hergebruik en vertraagde afvoer van hemelwater. Het gebouw krijgt een groendak en twee vijvers zullen instaan voor buffering. Het overtollige hemelwater wordt vertraagd afgevoerd naar de IJse. Bij de aankoop van de technische installaties werd het hergebruik van het hemelwater als voorwaarde opgelegd in het lastenboek. Ook zal de gemeente niet langer afvalwater lozen aan de Vuurmolen.

De gemeente Oud-Heverlee zorgt voor het opvangen van hemelwater in het woonuitbreidingsgebied aan de Milsestraat-Blandenstraat in het centrum van Haasrode. Het hemelwater zal plaatselijk opgevangen worden in een vijver en infiltreren: zo wordt wateroverlast vermeden.

In Hoeilaart kwam de afvoer van het wachtbekken aan het containerpark nog in de collector Hoeilaart-Overijse terecht. Dit wachtbekken vangt water op van de hoger gelegen akkers. De gemeente zal de afvoer van het wachtbekken afkoppelen en een bijkomend wachtbekken voorzien. Het afstromende hemelwater komt dan niet langer in de riolering terecht, maar wordt gebufferd en vertraagd afgevoerd naar de IJse. Het Agentschap voor Natuur en Bos kocht een deel van de akkers aan en zal er bos en struikgewas planten.

Op zoek naar bijkomende ruimte voor waterberging

Soms zijn er te weinig mogelijkheden om het hemelwater bovenstrooms vast te houden. In dat geval moeten de valleien het overtollige water tijdelijk opvangen. Waterlopen moeten zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van hun natuurlijke overstromingsgebieden. Een bijzonder natuurlijk overstromingsgebied is het natuurgebied 'de Doode Bemde'. Dit gebied zorgt voor waterberging op de Dijle in Huldenberg en Oud-Heverlee. Samen met het wachtbekken van Egenhoven, vrijwaart dit natuurlijke overstromingsgebied Leuven van wateroverlast.

We doen er dus goed aan de nog onbebouwde valleigebieden ook in de toekomst bouwvrij te houden. De waterloopbeheerders bekijken de mogelijkheden samen met de verantwoordelijken voor ruimtelijke ordening en andere betrokkenen.

Sommige valleigebieden in het Dijle-Zennebekken, zoals het Cassenbroek langs de Vrouwvliet, zijn geschikt om water te bergen, maar overstroomden in de praktijk niet, bijvoorbeeld omdat de oevers te hoog zijn. Ook in deze 'potentiële' waterbergingsgebieden wordt best niet meer gebouwd.

Op heel wat plaatsen nemen bebouwing, industrie en wegen de natuurlijke overstromingsgebieden in. Gerichtte ingrepen, zoals de aanleg van een wachtbekken, kunnen deze verloren ruimte compenseren. In het Dijle-Zennebekken gaan de waterloopbeheerders onder meer het wachtbekken 'Valsembroek' langs de Zuunbeek verbeteren.

Ook in de waterlopen zelf komt het erop aan om water vast te houden. Dit kan door waterlopen opnieuw te laten meanderen, oevers weer in hun natuurlijke staat te herstellen of door grachten te herwaardenen.

Afvoeren: als de nood het hoogst is

Soms hebben vasthouden en bergen niet het verhoopte effect en dreigt er toch wateroverlast. Het water moet dan op een vlotte en veilige manier worden afgevoerd. Dan kan het noodzakelijk zijn pompen te installeren, stuwen aan te passen, bruggen te verhogen, lokaal te baggeren en kruid te ruimen.

Water vasthouden: wat kunt u zelf doen?

'Afkoppelen' is tegenwoordig een veelgehoord woord. Maar wat betekent het eigenlijk? Wanneer het veel regent, krijgen de waterlopen een grote hoeveelheid water te slikken, vaak met overstromingen en wateroverlast tot gevolg. Door dat hemelwater 'af te koppelen' en vast te houden, voorkomen we dat het in sneltreinvaart in de riolering of in de waterloop terecht komt. Dat kan door het water op te slaan en opnieuw te gebruiken óf door het te laten infiltreren in de bodem. Als er gescheiden riolering in uw straat ligt en als het technisch mogelijk is, bent u verplicht om het regenwater af te koppelen van de riolering.

Wie vandaag bouwt of verbouwt, is verplicht een hemelwaterput aan te leggen. Maar in veel oude huizen is er een ongebruikte regenput. Meestal vraagt het niet veel moeite om zo'n oude put in gebruik te nemen. Ook voor uw portemonnee is dat een goede zaak: door hemelwater te gebruiken bespaart u immers op uw waterfactuur.

Indien de bodem hiervoor geschikt is, kunt u hemelwater dat u niet gebruikt in de grond laten dringen. Kies in dat geval bij de aanleg van uw oprit of terras voor waterdoorlatende grasdallen of grasbetontegels.

Uw gemeente- of stadsbestuur kan u meer info geven over subsidies voor hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen en groendaken.

Wateroverlast: een strijd op vele fronten

De voorbije jaren hebben we meermaals ondervonden dat de waterhuishouding in het Dijle-Zennebekken zeer kwetsbaar is. Alle waterloopbeheerders geven dan ook hoge prioriteit aan de bestrijding van de waterellende. We geven hier enkele voorbeelden van initiatieven die wateroverlast aanpakken.

Meer ruimte voor de IJse

Een groot deel van de IJsevallei kan niet meer overstroomd worden. Het waterbergend vermogen van deze waterloop heeft dus een flinke deuk gekregen. Drie gebieden kampen regelmatig met wateroverlast. Aan de Koningsvijvers overstroomt de IJse bij hevige regenbuien. In Overijse veroorzaakt de oude molen stroomopwaarts van het centrum opstuwing en wateroverlast. En ook aan de splitsing van de IJse en de A-IJse komt wateroverlast voor.

De VMM en de provincie Vlaams-Brabant slaan de handen in elkaar om het wassende water in te perken. Ze willen het 'Paardewater' inrichten als overstromingsgebied. Stroomopwaarts van de splitsing van de IJse en de A-IJse plant men een gecontroleerd overstromingsgebied. De wateroverlast in de buurt van het Kasteel van Huldenberg zal hierdoor afnemen. Ten slotte zijn de waterloopbeheerders van plan de IJse aan het Margijsbos haar natuurlijke oevers terug te geven. Deze zijn zwaar verstevigd met een houten beplanking en palen, waardoor de beek haar natuurlijke dynamiek kwijt is.

Vlaams-Brabant buigt zich over de Voer en de Molenbeek

In de vallei van de Voer worden de gemeenten Tervuren en Bertem vaak geplaagd door wateroverlast. De provincie Vlaams-Brabant plant twee gecontroleerde overstromingsgebieden in Vossem (Tervuren), één aan Reuveld en één aan het Twaalf Apostelenbos.

Ook in het deelbekken van de Molenbeek, de Bierbeek, de Lemingsbeek en de Abdijbeek gaat de provincie op zoek naar bijkomende waterberging. Er liggen verschillende locaties voor. Verder overleg en onderzoek moeten de plaatsen aanduiden die het meest geschikt zijn om een overstromingszone in te richten. De modelleringsstudie van het stroomgebied van de Molenbeek zal hierover informatie opleveren.

Computersmodellen vertellen meer

In de vallei van de Neerpedebeek (Dilbeek en Lennik) en de Maalbeek (Merchtem, Meise, Wemmel en Grimbergen) treedt geregeld wateroverlast op. Op basis van een computersmodel van het stroomgebied en een ecologische inventarisatie werd gezocht naar de meest geschikte plaats voor een gecontroleerd overstromingsgebied. In de nabije toekomst zal dit aangelegd worden.

In Lembeek, een deelgemeente van de stad Halle, kampten verschillende lager gelegen woningen (Veroonslinde) om de haverklap met wateroverlast. Een dam bood een voorlopige oplossing om de wassen-de Stasbeek in te perken. Aquafin plant een collector om het gemengde afval- en hemelwater van Lembeek naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie te transporteren, met overstorten op de Stasbeek. De stad Halle besliste daarom een modellering van de Stasbeek op te maken. Die moet resulteren in de aanleg van buffergebieden.

De loep op de Bruinbeek en haar zijlopen

In de vallei van de Bruinbeek zijn er heel wat mogelijkheden om meer berging te voorzien. Dat kan eventueel in combinatie met natuurontwikkeling. Zo kan men de waterloop opnieuw laten meanderen en de Peultebossen inrichten om water te bergen. Momenteel loopt er een studie van de Bruinbeek en de zijlopen. Deze studie zal aangegeven wat op het terrein mogelijk is.

Waterberging langs de Wolzakkenleibeek, de Kalverbeek en de Spoelbeek

Langs deze drie waterlopen deed zich in het verleden herhaaldelijk wateroverlast voor. Er staan dan ook verschillende bufferbekkens op het programma. De gemeente Putte zal zowel langs de Spoelbeek als langs de Kalverbeek een bekken aanleggen. De provincie Antwerpen zorgt voor een buffer langs de Wolzakkenleibeek.

Infrastructuurwerken: soms een noodzaak

De waterloopbeheerders voeren infrastructuurwerken uit en stellen een waterpeil in op de onbevaarbare waterlopen om een vlotte afvoer te garanderen en de kans op wateroverlast te verminderen. Maar daarnaast houden zij bij werken aan de waterloop ook rekening met de watermolens. De werken aan de waterloop mogen de maalvaardigheid van beschermde en/of werkende watermolens niet in het gedrang brengen. En de waterloopbeheerders hebben ook oog voor de vissen. Wanneer er vismigratieknelpunten zijn, wordt bij de infrastructuurwerken bekeken of deze mee kunnen opgelost worden.

Op de bevaarbare waterlopen in het Dijle-Zennebekken staan er voorlopig geen infrastructuurwerken op stapel. Wel wordt de bestaande infrastructuur regelmatig gemoderniseerd. De klepstuw aan 'De Hond' regelt de toevoer naar het Kanaal Leuven-Dijle. Deze kan bij zeer hoge waterstanden zo geregeld worden dat water van de Dijle naar het kanaal afgevoerd kan worden om dreigende wateroverlast in Leuven af te wenden. Dit kan enkel op expliciete vraag van de stad Leuven en alleen als het water via het Zennegat kan afgevoerd worden. De getijdenwerking op de Zenne gooit hier immers soms roet in het eten.

Ook het Kanaal naar Charleroi kan water bergen bij hoge waterstanden op de Zenne. Het Zennewater kan via de Sluis van Lembeek in het Kanaal naar Charleroi gelaten worden. Stroomafwaarts van Brussel, kan in Zemst het water weer in de Zenne geloosd worden via een hevel. Ook de gebieden stroomafwaarts van Epegem worden gespaard. Dat gebeurt door het kanaalwater verder stroomafwaarts in de Schelde te lozen, nabij de sluis van Wintam.

Operationeel Bekkenmodel Dijle-Zenne: niet alle risico's zijn te vermijden

Soms is het technisch en maatschappelijk-economisch onmogelijk om woningen en bebouwde zones te beschermen tegen wateroverlast. Om in dergelijke situaties schade te vermijden, werkt de VMM aan een computermodel.

Dit model – het Operationeel Bekkenmodel Dijle-Zenne – moet op termijn toelaten overstromingen in het Dijle-Zennebekken te voorspellen. Op basis van waterstanden en weersvoorspellingen berekent het of er overstromingen dreigen en welke wijken, straten en huizen met wateroverlast te kampen krijgen. Met deze informatie kunnen de hulpdiensten preventief optreden en bewoners tijdig verwittigen.

Waterlopen beheren: méér dan water afvoeren...

De tijd dat waterlopenbeheer synoniem was voor water afvoeren, ligt ver achter ons. Vandaag streeft het waterlopenbeheer naar een duurzaam evenwicht tussen alle functies van waterlopen, voor mens én natuur. Al deze functies betekenen ook de betrokkenheid van tal van sectoren, en dat kan soms tot discussies leiden.

Een beheerplan voor de beken per deelbekken kan in zo'n geval een oplossing bieden. Een dergelijk plan legt concrete afspraken vast tussen de verschillende waterloopbeheerders in het deelbekken: wanneer wordt er geruimd, hoe wordt er geruimd... De provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant gaan met alle betrokkenen rond de tafel zitten om te overleggen over deze beheerplannen.

2.3 Water voor de mens in het Dijle-Zennebekken

Water heeft vele functies

Water vervult uiteenlopende functies in onze maatschappij. Het is onmisbaar als hulpbron voor industrie en landbouw en als grondstof voor drinkwater. Water heeft een belangrijke recreatieve en cultureel-historische waarde en is een duurzaam transportmiddel. Ook voor natuur en landschap is water van grote betekenis.

We geven in het Dijle-Zennebekken aandacht aan al deze functies en kiezen daarbij zoveel mogelijk voor het laten samengaan van functies, zonder de draagkracht van het watersysteem uit het oog te verliezen. We moeten dus zorg dragen voor het watersysteem en erover waken dat het niet overbelast raakt.

Scheepvaart op de kanalen: alle mogelijkheden openhouden

De scheepvaart is een duurzame transportwijze: dat is één van de redenen waarom de Vlaamse overheid de binnenvaart wil stimuleren.

Om alle verbindingswegen open te houden, is het belangrijk dat scheepvaart op de waterwegen mogelijk blijft. De komende jaren wordt op het Zeekanaal Brussel-Schelde een scheepvaartbegeleidingssysteem

ingevoerd. Dat moet het goedertransport optimaliseren en de scheepvaartsturing verbeteren. Op lange termijn komt er op het kanaal Leuven-Dijle en het kanaal naar Charleroi een gelijkaardig systeem. Er zijn ook plannen voor bijkomende oeververstevingen, nieuwe kaaimuren, goed ontsloten aanlegplaatsen en ruimte voor bedrijven aan het water.

Recent werd de bouw van een zandvang aan de verbinding tussen de Maalbeek en het Zeekanaal Brussel-Schelde afgerond. Die moet de toevoer van sediment via de Maalbeek naar het Zeekanaal Brussel-Schelde sterk verminderen. Zo moet er minder vaak gebaggerd worden. Ook aan de inlaat van het Kanaal Leuven-Dijle ('de Hond') wordt een zandvang gebouwd.

Duurzaam toerisme en recreatie alle kansen geven

In het Dijle-Zennebekken is het prachtig wandelen en fietsen aan het water. Niet enkel de inwoners van het bekken genieten van deze troef. Verschillende plaatsen zijn immers een echte trekpleister voor dagjesmensen en toeristen. Denk maar aan de plezier- en toervaart op de verschillende kanalen in het Dijle-Zennebekken. Vooral het kanaal Leuven-Dijle is erg in trek.

De kanalen in het Dijle-Zennebekken zijn nog steeds de meest beviste openbare viswaters. Vooral de mogelijkheid om te vissen tijdens de paaitijd en gedurende de nacht, heeft nieuwe hengelaars aangetrokken. Op het kanaal Leuven-Dijle wordt er volop gehengeld. Op de bevaarbare waterlopen zoals de Zenne en de benedenloop van de Dijle gebeurt dit niet of zelden omwille van de slechte waterkwaliteit. De onbevaarbare waterlopen worden om dezelfde reden weinig bezocht door hengelaars, behalve de Dijle stroomopwaarts van Leuven, de IJse en de Laan.

Maar recreatie en toerisme hebben altijd een impact op het water. Zachte recreatie willen we alle kansen geven, zonder de natuur en het landschap te veel te verstoren. Snelvaart, jetski (insteekdok van Vilvoorde) en andere vormen van harde recreatie zijn in het Dijle-Zennebekken op beperkte trajecten toegelaten. Op kwetsbare en ecologisch waardevolle waterlopen worden hengelzones afgebakend.

Voor kanovaren, kajakken en roeien lenen de kleinere waterlopen zich het best. Maar ook het Kanaal Leuven-Dijle zou hiervoor geschikt kunnen zijn. Op de Dijle, tussen Pecrot en Sint-Agatha Rode en vanaf Korbeek-Dijle tot in Leuven, wordt kano- en kajakvaart gedoogd. Wanneer de waterkwaliteit verbetert, zullen zich ook kansen aandienen op andere onbevaarbare waterlopen. Voor deze waterlopen is er dan ook nood aan een wettelijk kader om afvaarten mogelijk te maken.

Genieten aan het water

In het Dijle-Zennebekken is het heerlijk fietsen langs de vele uitgestippelde routes of fietslussen. Fietsen in de vallei van de Zuunbeek en genieten van de onvergetelijke vergezichten, of een verrassend groene tocht langsheen het kanaal Brussel - Zeeschelde: het kan allemaal. Er is een ruim aanbod van fietstrajecten (ongeveer 800 km lusvormige routes): doorgaande fietsroutes, het fietsnetwerk Dijleland en de goed uitgebouwde fietsnetwerken in de provincie Antwerpen. Het aantal vrij liggende (fiets)paden in het Dijle-Zennebekken is echter beperkt. Enkel langs de kanalen en de bevaarbare rivieren vinden we goede paden. Langs de HST-lijn Leuven-Brussel kwam er recent een fietspad bij. Het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën zorgde bovendien voor een ruiterspadennetwerk in het Pajottenland. De Regionale Landschappen werken ook samen met de betrokkenen aan de uitbouw van een wandelnetwerk.

Binnenkort nog mooier wandelen in de Dijlevallei

In de Dijlevallei loopt een natuurinrichtingsproject van de Vlaamse Landmaatschappij. In dit project wordt een visie uitgewerkt voor de Dijlevallei, waarbij ook recreatie aan bod komt. Vooral wandelen zal hier gestimuleerd worden, omdat dat de kwetsbare natuur het minst schaadt. De bedoeling is een wandelnetwerk aan te leggen, dat ook door de vallei loopt. Verschillende wandelwegen zijn er al en men wil er enkele nieuwe aanleggen. Er zijn ook plannen voor wandelbruggen in Sint-Agatha-Rode over de Dijle/Nethen. Deze kunnen het nieuwe wandelnetwerk dan aansluiten op de paden buiten het natuurinrichtingsproject. Voor de fietsers wil men vooral het Brabants Plateau met z'n mooie vergezichten en het Meerdaalboscomplex ontsluiten.

Het erfgoed aan het water in ere herstellen

De mens heeft altijd al de nabijheid van het water opgezocht. Onze rivieren en beken weerspiegelen dan ook een belangrijk deel van onze geschiedenis. Watermolens, sluizen en rabotten, maar ook de

kanalen en waterlopen zelf ademen een stuk cultuurgeschiedenis uit. De waterloopbeheerders besteden de nodige zorg aan deze historische pareltjes.

In het Dijle-Zennebekken zijn de oude watermolens een idyllisch stukje historisch erfgoed. Om dit water-

gebonden erfgoed te bewaren, worden een aantal oude watermolens opgeknapt. Sommige hiervan produceren energie. En ook aan de beschermde sluizen op het Kanaal Leuven-Dijle zijn er waterkrachtcentrales.

Water in de stad

De Dijle herleeft in Leuven

De ontstaansgeschiedenis van de stad Leuven is onlosmakelijk verbonden met de Dijle. Eeuwenlang was het water een belangrijke natuurlijke troef van deze provincie stad. Verschillende menselijke ingrepen hebben de Dijlevallei getekend, maar deze waterloop kleurt nog steeds volop het landschap. Al ging door de jaren heen het contact tussen de Dijle en de bewoners voor een stuk verloren. De stad Leuven wil de Dijle herwaarderen en haar natuurwaarden herstellen. Zij lanceert het project 'De Dijle levend door Leuven'.

De Dijle zal op een aantal plaatsen open gemaakt worden. De oevers worden beplant en krijgen fiets- en voetpaden. Onder meer aan het Barbarahof wordt de Dijle opnieuw zichtbaar in het stadsbeeld. De overwelvingen van deze vijfarmige waterloop zullen in het kader van stadsvernieuwingprojecten, in de mate van het mogelijke, verwijderd worden. Ook bekijkt men of de overwelvingen van de Vunt en de Voer weggewerkt kunnen worden.

Mechelen: de Melaan opnieuw een open water

In Mechelen zullen de waterloopbeheerders de Dijle en de Vrouwvliet verder herwaarderen in de stad. Hier wordt momenteel ook gewerkt aan de herinrichting en het openleggen van de Melaan, één van de Mechelse vlieten.

Een groen lint door Aarschot

De stad Aarschot wil met het project 'De Laak in Aarschot, een groen lint door de stad' opnieuw water in de Laak brengen en zo deze waterloop in ere herstellen. Het stadsdeel waar de Grote Laak door loopt, zal nieuwe impulsen krijgen. De Laak wordt hier opnieuw het kloppend hart. De provincie Vlaams-Brabant, het Regionaal Landschap Noord-Hageland, het Agentschap voor Natuur en Bos, de NV Waterwegen en Zeekanaal, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en de Provinciale Visserijcommissie zijn partners in het project. Eén van de eerste realisaties is de restauratie van 't Saske als attractie in de stad.

Ademruimte voor de IJse

Voor het centrum van Overijse is er een masterplan opgemaakt, waarin wordt voorgesteld de IJse voor een deel opnieuw open te leggen. Aan de Gebroeders Danhieuxstraat is dit al gebeurd. Er zijn nu ook plannen om de IJse open te leggen bij de herinrichting van het Stationsplein. Men denkt aan de aanleg van een waterpartij met een harde afgebakende oever en een zacht glooiende oever als overgang naar het groene landschap aan de overkant van de IJse.

Eerherstel voor de Zenne gepland

In Vlaanderen en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er heel wat initiatieven om de Zenne te herwaarderen. Zo ijvert de vzw 'SenneZenne' ervoor om de Zenne weer open te leggen in Brussel en de Zenne in haar sterk verstedelijkte vallei in ere te herstellen. Ook in Halle verdient de Zenne herwaardering. Het bestuur van het Dijle- en Zennebekken steunt deze initiatieven.

2.4 Naar een betere waterkwaliteit in het Dijle-Zennebekken

De kwaliteit van het oppervlaktewater in het Dijle-Zennebekken is er de afgelopen jaren gestaag op vooruit gegaan. Toch is het verder verbeteren van de waterkwaliteit een absolute prioriteit binnen het bekkenbeheerplan. Bijna 70% van de meetplaatsen voldoet nog niet aan de basiswaterkwaliteitsnorm (voor biologische kwaliteit). In sommige waterlopen of trajecten is de waterkwaliteit zorgwekkend. Ook de waterbodems, de grondwaterkwaliteit en de structuur van de waterlopen delen in het leed.

Verontreiniging voorkomen

Puntlozingen terugdringen

Waterverontreiniging moet in de eerste plaats zo veel mogelijk voorkomen worden aan de bron. Milieuvergunningen en handhaving zijn hierbij belangrijke instrumenten. Met behulp van modellen, die rekening houden met de milieukwaliteitsdoelstellingen en de draagkracht van de waterloop, bepalen de waterbeheerders welke lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) of bedrijven toegestaan zijn.

Schadelijke stoffen weren

Niet alleen afvalwater schaadt de kwaliteit van onze beken. Heel wat verborgen – we zeggen ook 'diffuse' –

verontreiniging komt rechtstreeks of via de regen in het water terecht: chemische bestrijdingsmiddelen, meststoffen, producten gebruikt voor het onderhoud van tuinhout, zink van dakgoten, slijtagedeeltjes van autobanden... Heel wat schadelijke stoffen worden ook meegevoerd via bodemerosie en komen zo in onze waterlopen terecht.

Veel van deze stoffen zijn schadelijk voor de organismen in en rond het water, en ook voor de mens zijn ze niet zonder gevaar. Gemeenten, provincies en andere overheden bouwen daarom het gebruik van bestrijdingsmiddelen fors af. Ze passen bij het onderhoud van het openbaar groen meer en meer milieuvriendelijke bestrijdingsmethoden toe. Ook de landbouwsector wordt gestimuleerd om waar mogelijk alternatieve bestrijding toe te passen en op een milieuverantwoordelijke manier te bemesten.

Door te voorkomen dat deze stoffen in het water terechtkomen, houden we niet alleen het water, maar ook de waterbodems schoon. En dat betekent dan weer minder ruim- en baggerwerk voor de waterbeheerders.

Het afvalwater verder en efficiënt zuiveren

Grote rioleringswerken gooien het leven in onze steden en gemeenten vaak danig overhoop. Ook in het Dijle-Zennebekken bouwen de gemeenten en het Vlaamse Gewest verder aan hun rioleringen. En ook de drinkwatermaatschappijen zijn betrokken partij. De gemeenten hebben sinds 1 januari 2005 immers de mogelijkheid om de praktische uitvoering van hun rioleringsbeleid aan hen over te dragen.

Het einde is nog niet in zicht. Om al het afvalwater uit de beken te halen moeten we nog heel wat rioleringen, collectoren en waterzuiveringsinstallaties aanleggen. Ook heel wat bestaande woningen moeten hun afvalwater nog aansluiten op de riolering en hun hemelwater van de riolering afkoppelen.

De VMM en Aquafin maken samen met de gemeenten een zoneringsplan op. Dit is een kaart die voor elke nog niet aangesloten wijk, straat of woning vastlegt of het afvalwater via de riool zal worden afgevoerd, dan wel behandeld wordt in een afzonderlijke behandelingsinstallatie (IBA) aan de woning zelf. Op basis van het zoneringsplan zal een uitvoeringsplan worden opgemaakt. Dit duidt aan hoe en wanneer de riolering zal worden aangelegd en op welke manier het

rioolwater zal gezuiverd worden: in een gezamenlijke, grote installatie voor rioolwaterzuivering (RWZI), in een kleinschalige waterzuiveringsinstallatie (KWZI) in de gemeente of in een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater (IBA).

Ook een goed onderhoud en beheer van de riolen is onmisbaar. Het water van beken, grachten, drainages rond woningen, verharde oppervlakten (zoals straten en parkings) en daken koppelen we telkens zoveel mogelijk af van de riolering: het heeft immers geen zin om proper water naar de waterzuiveringsinstallatie af te voeren. Meer nog: het maakt dat de zuiveringsinstallaties minder goed functioneren.

RWZI's: bouwen, maar ook optimaliseren

In het Dijle-Zennebekken zijn twee bijkomende rioolwaterzuiveringsinstallaties gepland: de RWZI Tervuren en de RWZI Melsbroek. Recent werd begonnen met de bouw van de RWZI Grimbergen, die het sluitstuk moet vormen voor de sanering van de Zennevallei.

Nagenoeg alle RWZI's in het Dijle-Zennebekken hebben te kampen met verdunning. Het water van grachten en beken komt in de riolering terecht, huizen zijn gemengd aangesloten en de staat van de riolering is vaak slecht. Zo komt er teveel en verdund afvalwater in de rioolwaterzuiveringsinstallaties terecht, waardoor deze minder goed functioneren. De aanpak van deze verdunningsproblematiek krijgt dan ook volop aandacht.

Rioleringswerken troef

De gemeente Pepingen plant de aanleg van een nieuwe KWZI. Samen met de riolbeheerder RIOBRA wordt in de Terheugenstraat een kleinschalige zuivering aangelegd. In een eerste fase gaat het daarbij om het afvalwater van 75 inwoners, daarna wordt de capaciteit van de installatie uitgebreid tot 570 inwonersequivalenten. Het afval- en hemelwater van particulieren wordt zoveel mogelijk gescheiden.

De gemeente Bierbeek staat in voor de levering, plaatsing en exploitatie van individuele afvalwaterbehandelingsinstallaties (IBA) bij woningen die niet worden aangesloten op de riolering. Bijkomend wil Bierbeek via het leegpompen van ongebruikte stookolietanks van particulieren het acute gevaar voor verontreiniging wegnemen.

De gemeente Keerbergen en Aquafin werken aan een waterbeheersingsproject in de Broekelei met buffering van zowel afvalwater als oppervlaktewater. Aquafin legt er een pompstation aan met een bergbezinkingsbekken. Wanneer het pompstation het water niet verpompt krijgt, stort het over naar het bekken. Als het bekken vol is, loopt het water naar een retentiebekken dat de gemeente zal aanleggen. Bovendien komt er tussen het retentiebekken en de Spuibek een open gracht als noodoverlaat. Wanneer het water in de Spuibek te hoog komt, kan deze naar het retentiebekken overlopen.

De gemeente Lennik kiest voor een volledig gescheiden rioolstelsel bij de heraanleg van de Steenweg op Brussel (N282).

Langs de bovenloop van de Vrouwliet en haar zijlopen (Raambeek, Pandhoeveloop, Peuterstraatloop en Rogaardebeek) is er nog heel wat werk aan de winkel. Er zijn geen rioleringen en het afvalwater wordt niet gezuiverd. Een aantal rioleringswerken, zowel gemeentelijke (Pandhoevestraat en Jagerstraat te Begijnendijk) als Aquafin-projecten (collectoren Boischot) werd wel al goedgekeurd.

Een betere waterkwaliteit: wat kunt u zelf doen?

Schone beken en zuiver water zijn ook uw zaak: met tal van (kleine) ingrepen kunt u zelf een duit in het zakje doen!

- Het afvalwater van uw woning moet zijn aangesloten op de riool in uw straat. Lozingen via de tuin naar de beek zijn verboden! Zorg er ook voor dat u op de juiste manier bent aangesloten: op de riool en niet op de hemelwaterleiding.
- Grijp niet voor elke plaag of toepassing naar een chemisch middel. Doseer correct en probeer eens een milieuvriendelijke of natuurlijke variant uit. In het totaalplaatje scheelt dat een pak. Op www.zonderisgezonder.be staan heel wat milieuvriendelijke tips om onkruiden en plagen te bestrijden.
- Ook als landbouwer of wanneer u aan het water woont, kunt u onze waterlopen mee beschermen tegen verontreiniging van buitenaf. Door bufferstroken aan te leggen langs de beek verhindert u dat bestrijdingsmiddelen, meststoffen en sediment naar de beek spoelen. Groene stroken langs het water ogen bovendien fraai en trekken bijzondere planten en dieren aan.

Ook grondwater roept om bescherming

Grondwater is minder zichtbaar dan rivieren en beken en wordt daarom soms over het hoofd gezien in de strijd tegen vervuiling. Ten onrechte, want als onmisbaar deel van onze watervoorraad heeft het grondwater onze bescherming tegen verontreiniging meer dan nodig.

Via insijpeling van verontreinigd water, komen vervuilende stoffen in het ondiepe grondwater terecht. Maar ook de diepere watervoerende lagen kampen met kwaliteitsproblemen.

Waterboderverontreiniging aanpakken en dichtslibben van waterlopen voorkomen

In het Dijle-Zennebekken scheidt de bodemerosie hoge toppen. De aanwezigheid van leembodems in een reliëfrijk landschap heeft hier alles mee te maken. Erosie berokkent niet enkel schade aan de landbouw, voor de waterlopen is het evenmin een goede zaak. Die vertroebelen en lopen kans dicht te slibben, wat plaatselijk voor wateroverlast kan zorgen. Grasbufferstroken zijn een eenvoudig, maar werkzaam hulpmiddel om afstromend water, sediment en modder tegen te houden. Stroken gras worden op de akker ingezaaid en vormen daar een

barrière voor water en modder. Ook een aangepaste bodembewerking, directe inzaai of de aanleg van dammetjes, soms in combinatie met een erosiepoel, zijn geschikte erosiebestrijdingstechnieken.

De meeste gemeenten in het Dijle-Zennebekken hebben een erosiebestrijdingsplan of werken eraan. Samen met de betrokken landbouwer wordt overlegd wat de mogelijke maatregelen zijn die hij kan nemen. De landbouwer kan hiervoor een beheerovereenkomst afsluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. In ruil voor deze maatregel(en) ontvangt hij dan jaarlijks een vergoeding. Op die manier kan de landbouwer zelf meewerken aan het landschap, de natuur en het waterbeheer in de buurt van zijn bedrijf.

Op tal van plaatsen in het Dijle-Zennebekken is de waterbodem zwaar verontreinigd, onder meer met zware metalen. Waar het noodzakelijk is, gaan de waterbeheerders deze vervuilde waterbodems saneren. De meest dringende saneringen pakken we eerst aan. Waterbodemsanering is echter pas aan de orde, wanneer stroomopwaarts geen afvalwater meer in de waterloop terecht komt. Anders is het immers dweilen met de kraan open.

Bagger- en ruimingsspecie moet zoveel mogelijk verwerkt en hergebruikt worden als bodem of bouwstof. Storten van specie kan slechts wanneer er geen andere mogelijkheid is.

Vechten tegen de modder in het Dijle-Zennebekken

De gemeente Tervuren gaat de water- en modderoverlast in de Congowijk te lijf via een erosiebestrijdingsproject. Benedenstreams komt er een opvangbekken om water en modder uit tuinen en straten te houden.

De gemeente Bierbeek ondervindt hinder van water dat via de velden vanuit Oud-Heverlee (Haasrode-centrum) afstroomt naar de Smisstraat. Bierbeek zal op eigen kosten werken uitvoeren op het grondgebied van Oud-Heverlee om de overlast in te dijken. De gemeente legt een wachtbekken aan met voorzieningen om het water gecontroleerd en vertraagd af te voeren.

De Groene Gordel rond Brussel wordt door haar heuvelachtige karakter her en der geplaagd door erosie. In het noorden van het Dijle- en Zennebekken hebben de gemeenten Asse, Wemmel, Meise, Grimbergen en Merchtem samen een erosiebestrijdingsplan opgemaakt. In het zuidwesten deden de gemeenten Gooik, Lennik en Pepingen hetzelfde.

De provincie Vlaams-Brabant lanceert een voorbeeldbedrijf voor duurzame landbouw. Duurzame landbouw besteedt aandacht aan goede milieuvriendelijke landbouwpraktijken zoals mechanische onkruidbestrijding, erosiebestrijding, gebruik van compost, biodiversiteit... Bij de witloofteelt worden dwars op de ruggen dammetjes aangelegd en grasbufferstroken om de modder op te vangen. Op demonstratiedagen worden verschillende types grondbewerking gedemonstreerd.

Het Sectoraal Uitvoeringsplan bepaalt dat de bagger- en ruimingsspecie van een bekken zoveel mogelijk binnen de grenzen van het bekken wordt verwerkt en afgezet.

Werken aan de ecologische kwaliteit Structuurherstel: drie keer winnen

In het verleden werd de vrije loop van de waterlopen in het Dijle-Zennebekken aanzienlijk beknot. Door

onnodige rechtekkingen en harde oeververstevingen, inbuizingen en stuwen zijn veel van onze waterlopen hun veerkracht helemaal kwijt. En ook de natuur in en rond de waterlopen heeft het moeten bekopen. Door de waterlopen in het Dijle-Zennebekken hun oorspronkelijk karakter terug te geven, willen de waterloopbeheerders het kwaad verhelpen.

Elke waterloop heeft van nature een zelfreinigend vermogen. Dit zelfreinigend vermogen kunnen we versterken door de waterloop te laten hermeanderen, overwelvingen open te breken, groene oeverstroken te voorzien en de beek terug in verbinding te brengen met haar oevers en vallei. Ook poelen, hagen, houtkanten, struiken en bomen in de omgeving van de waterloop hebben hun nut.

Door de waterlopen in hun natuurlijke staat te herstellen, winnen we driemaal. Het zelfreinigend vermogen van de waterloop versterkt, de natuur leeft op én het water krijgt terug meer ruimte. Werken aan de ecologische kwaliteit gaat dus hand in hand met een duurzame aanpak van wateroverlast.

Kansen voor de Zuunbeek

Helemaal in het zuidwesten van het Pajottenland slingert de Zuunbeek door het glooiende landschap om aan de gewestgrens met Brussel in de Zenne te vloeien. Het bovenstroomse deel van de Zuunbeek en haar zijlopen is waardevol en ligt deels in VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk). Als Habitatrichtlijngebied geniet het ook Europese bescherming. Verder stroomafwaarts vertelt de Zuunbeek een heel ander verhaal: over nagenoeg de hele lengte is de beek hier rechtgetrokken, verstevigd en verstuwd.

De vallei van de Zuunbeek beschermen en in stand houden is een belangrijke taak voor de waterbeheerders van de Zuunbeek. Met een mix van maatregelen willen het Vlaamse Gewest en de provincie Vlaams-Brabant deze beek haar natuurlijke structuur teruggeven. Dat is een goede zaak voor de natuur én voor de bewoners van deze regio. De bedoeling is om de Zuunbeek weer in contact te brengen met haar vallei: door groene oevers in te richten, oude meanders opnieuw in te schakelen of de Zuunbeek terug door haar oorspronkelijke loop te laten stromen.

De Zuunbeek krijgt ruimte om te stromen en te overstromen, wat ook helpt om de wateroverlast elders in het stroomgebied van de Zuunbeek te temperen. Ook de vissen worden niet vergeten in dit herstelproject.

De Laanvallei: hotspot voor de natuur

De Laanvallei in Huldenberg herbergt natuur van internationaal belang. De adderwortel groeit hier welig en de bever en de zeggekorfslak zijn enkele van haar bijzondere bewoners.

Historisch gezien was het landschap in deze vallei open, maar tegenwoordig is de omgeving bebost. Men wil deze bossen behouden, maar de vroegere graslanden wel hier en daar herstellen. Ook wil men het regime van tijdelijke overstromingen herstellen. Dat is immers van levensbelang voor de natuur. Veel planten en dieren die hier nu leven, zijn er al aan aangepast.

Aandacht voor de Dijlevallei

De Dijle meandert volop tussen Florival en Werchter. Grote delen van haar vallei zijn dan ook VEN-gebied en ook Europees beschermd als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. Door erosie en sedimentatie verplaatst de rivier zich geleidelijk aan. Dat komt omdat de oevers van de Dijle hier niet kunstmatig verstevigd zijn. De waterloopbeheerders zullen hier een oeverstrook afbakenen die op een aangepaste manier zal worden ingericht en beheerd.

Het natuurinrichtingsproject Dijlevallei wil het waardevolle ecosysteem van de vallei herstellen en ontwikkelen. De rivier krijgt de kans om te kronkelen, te stromen en te overstromen en natuurlijke oevers te ontwikkelen. Men wil de vallei ook opnieuw in contact brengen met het plateau. Er wordt ook gezocht naar kansen voor zachte recreatie en verweving met de landbouw.

De vijvers van Florival werden in het midden van de vorige eeuw aangelegd om er vissen te kweken. Hun ecologische waarde is echter verloren gegaan: riet, wilgenstruwelen en broekbossen overwoekeren de vijvers. Het natuurontwikkelingsproject 'Vijvers van Florival' heeft het herstel en de inrichting van de vijvers in Florival in de Dijlevallei als doel.

De handen in elkaar voor de Barebeek en de Weesbeek

Nog heel wat ongezuiverd afvalwater komt in de Barebeek terecht. De waterkwaliteit van deze beek is dan ook zorgwekkend. Alle maatregelen om de natuur in deze vallei opnieuw te doen opleven, mislukken. Bovendien legt het vuile water van de Barebeek een hypotheek op het afbakenen van overstromingsgebieden. Wanneer verontreinigd water en slib overstromen, kan dat immers schade berokkenen aan de natuur- of landbouwgebieden. Het verbeteren van de waterkwaliteit van de Barebeek is dan ook een topprioriteit.

In de vallei van de Weesbeek willen de waterloopbeheerders de natuur herstellen. Zij onderzoeken welke maatregelen hiervoor geschikt zijn. Er is ook een haalbaarheidsonderzoek gestart voor een natuurinrichtingsproject in Torfbroek.

In de bres voor de Hallerbosbeken

De Hallerbosbeken behoren tot de meest waardevolle waterlopen van het Dijle-Zennebekken. Hun waterkwaliteit is goed en ze hebben ook hun natuurlijke structuur bewaard. Deze beken liggen in VEN-gebied en genieten daarom volop bescherming. Ze behoren ook tot de waterlopen waar de vismigratieknelpunten met voorrang worden aangepakt.

Nochtans kampen de Hallerbosbeken met verontreiniging, waardoor het visbestand achteruit gaat. De afwatering van de R0 en het afvalwater van de verspreide woningen zijn pijnpunten, die dringend moeten opgelost worden. Later zal het probleem van de afwatering aangepakt worden. De waterloopbeheerders starten een ecologische inventarisatiestudie voor de zijlopen van de Zenne op.

Gemeenten werken samen aan 'Beneden-Dijlevallei'

De Nete, de Dijle, de Zenne en de Rupel zijn historisch van groot belang geweest voor de gemeenten en steden in de Beneden-Dijlevallei. Deze vallei heeft nog een groot deel van haar natuurlijkheid weten te bewaren. In het gebied zijn heel wat landschappelijke en natuurwetenschappelijke pareltjes terug te vinden. Tussen de waardevolle gebieden ontbreken er echter verbindingen. De stad Mechelen en de gemeenten Bonheiden, Sint-Katelijne-Waver en Willebroek willen samen met de intergemeentelijke vereniging IGEMO en Natuurpunt vzw de Beneden-Dijlevallei in ere herstellen.

Het project wil het ecologisch netwerk in de Beneden-Dijlevallei vervolledigen, behouden en versterken. De partners willen nauw samenwerken met de diverse gebruikers van de vallei. Het doel is een natuurlijk, leefbaar en duurzaam groenblauw netwerk te realiseren waar het goed is om te leven, te wonen en te werken.

Vissen de vrijheid geven

Vissen bewegen van de ene leefruimte naar de andere om zich te voeden, zich voort te planten of om de winter door te brengen: we spreken van vismigratie. Op onze waterlopen zijn er echter heel wat hindernissen voor vismigratie, zoals stuwen, watermolens en bodemvallen.

De vismigratieknelpunten op onze waterlopen moeten tegen 2010 weggewerkt zijn, zo stelt het decreet integraal waterbeleid. Infrastructuurwerken mogen geen nieuwe knelpunten creëren.

In de bres voor de biodiversiteit

De natuur is er in heel Vlaanderen, en ook in het Dijle-Zennebekken, de laatste decennia niet op vooruitgegaan. Bepaalde plant- en diersoorten en hun leefomgeving vragen bijzondere aandacht, omdat ze sterk in aantal verminderen of zelfs met uitsterven bedreigd zijn. Om zeldzame vissoorten en internationaal belangrijke dier- en plantsoorten in en aan het water te behouden, is er voor het Dijle-Zennebekken een programma met gerichte maatregelen in de maak. Vanzelfsprekend is een goede waterkwaliteit één van de basisvereisten.

Meer en meer treffen we in onze streken uitheemse planten en dieren aan. Geen goede zaak voor onze natuur, want het succes van deze soorten gaat vaak ten koste van inheemse soorten. Uitheemse planten kunnen bovendien aanleiding geven tot problemen bij het praktische beheer van de waterlopen. De water-

loopbeheerders slaan dan ook de handen in elkaar om de sterk woekerende uitheemse planten uit de beken weg te halen.

Vismigratieknelpunten voor de bijl

De waterloopbeheerders leveren heel wat inspanningen om komaf te maken met de prioritaire vismigratieknelpunten.

Op de Dijle is de watermolen van Florival niet meer maalvaardig en de stuwconstructie is bouwvallig. Omdat de molen wel een barrière vormt voor voorbij zwemmende vissen, wordt de stuwconstructie weggehaald. Het verval wordt overbrugd met een helling met stortstenen in de waterloopbedding. De Dijle wordt hier ook versmald.

Nog op de Dijle, in Leuven, worden de vismigratieknelpunten in kaart gebracht en opgevolgd. Er zijn ook oplossingen in de maak voor de vismigratieknelpunten op de IJse, aan de A-IJse aan het kasteel van Huldenberg, aan de Molen van Overijse en aan de watermolen in Loonbeek. Visdoorgangen kunnen bovendien tegelijkertijd een oplossing bieden voor de wateroverlast.

De provincie Vlaams-Brabant koppelt het saneren van vismigratieknelpunten aan het uitvoeren van werken op de waterlopen van tweede categorie. Bij onderhoud of herstelwerken, werkt men ook de knelpunten weg. Voor de moeilijkere vismigratieknelpunten wordt een afzonderlijke oplossing gezocht.

Natuur en veiligheid gaan samen in de Doode Bemde

De Doode Bemde is het belangrijkste en meest waardevolle natuurgebied in de Dijlevallei. 'Dode beemden' betekent zoveel als onbruikbare graslanden. Het gebied mag dan voor de landbouw te vochtig en van weinig nut geweest zijn, landschappelijk en qua natuurwaarden is het rijk en uniek gebleven.

De Dijle mag hier sinds kort weer overstromen en sedimenten afzetten zoals in een ver verleden. Deze vrije overstromingen zijn van levensbelang voor de waardevolle natuur in het gebied. En de overstromingen in de Doode Beemde zijn ook de enige manier, samen met het wachtbekken in Egenhoven, om Leuven afdoende te beschermen tegen watersnood. De natuur alle kansen geven en tegelijk veiligheid creëren: de Doode Bemde bewijst dat het kan.

Natuurrichtplannen: een gemis in het Dijle-Zennebekken

Het Vlaamse Gewest heeft voor de natuurgebieden in het Dijle-Zennebekken nog geen natuurrichtplannen opgestart. De meeste gebieden liggen in VEN-gebied en/of worden Europees beschermd: natuurrichtplannen zijn dan ook nodig.

Een natuurrichtplan moet aangeven welke richting de natuurbeheerders met deze gebieden uit willen en welke maatregelen en acties daarvoor nodig zijn. De waterloopbeheerders van het Dijle-Zennebekken engageren zich alvast om deze acties mee uit te voeren.

Meer natuur aan de waterlopen: wat kunt u zelf doen?

- U kunt ook zelf een steentje bijdragen om de waterlopen een natuurlijkere structuur en meer ruimte te geven. Zo bent u verplicht een strook van vijf meter langsheen de waterloop vrij te houden. Deze strook hebben de waterloopbeheerders nodig om de beken te kunnen onderhouden. Houd deze zone dus vrij van hoge afrasteringen, houtstapels, tuinhuisjes en plant hier geen struiken of bomen zonder toelating.
- Ook afval in beken is een oud zeer en kan bijdragen tot overstromingen. Sluikstorten (van groenafval, puin,...) is dan ook absoluut verboden.
- Hebt u als landbouwer gronden aan het water, dan kunt u de natuur een handje toesteken door bufferstroken aan te leggen. U kunt hiervoor een beheerovereenkomst sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Meer informatie is terug te vinden op www.ehorizon.be.
- Meld uitheemse planten in de beek onmiddellijk aan de waterloopbeheerders. U kunt hiervoor terecht bij het provinciebestuur, bij de gemeente of bij het bestuur van de polder of de watering. Er bestaat een brochure die u kan helpen om de meest risicovolle uitheemse soorten te herkennen. Deze is te vinden op de website www.mina.be/uploads/water_exoten.pdf.

2.5 Duurzaam omgaan met water in het Dijle-Zennebekken

Water is een onmisbare grondstof voor onze samenleving. Tot nu toe zijn we echter weinig zorgvuldig met onze waterreserves omgesprongen. Ook in het Dijle-Zennebekken worden aanzienlijke hoeveelheden grondwater opgepompt voor allerlei doeleinden. Hierdoor komt ondermeer de Krijt aquifer – een belangrijke watervoerende laag die zich onder het zuiden van het bekken bevindt – onder druk te staan. Al zijn de laatste jaren de grondwaterpeilen aan het stabiliseren.

De laatste tien jaar is de hoeveelheid grondwater die de gezinnen, de industrie en de landbouw gebruiken, in heel Vlaanderen al lichtjes verminderd. Een duurzaam watergebruik vraagt echter bijkomende inspanningen van alle sectoren.

Algemeen kunnen we de druk van de ketel halen door minder grond- en leidingwater te gebruiken. Dit hoogwaardige water houden we voor toepassingen die een zeer goede kwaliteit vereisen: om van te drinken, voor de productie van voedingsmiddelen of voor onze persoonlijke hygiëne. Voor ander gebruik

(kuisen, spoelen, wassen, sproeien...) kunnen we alternatieve waterbronnen aanspreken, zoals hemelwater, oppervlaktewater, gezuiverd afvalwater.

Vlaamse strategie voor watervoorziening en watergebruik in de maak

Het Vlaamse Gewest werkt samen met een aantal partners aan een Strategisch Plan voor Watervoorziening en Watergebruik. Dit plan zal als basis dienen om herstelprogramma's uit te werken om grondwatervoorraden te beschermen. Zo blijft er ook in de toekomst voor alle gebruikers voldoende water van geschikte kwaliteit beschikbaar.

Wateraudits: gemeenten en provincies weten van wanten

In de provincie Vlaams-Brabant nemen de meeste gemeentebesturen zich voor om bij de renovatie van gemeentelijke gebouwen de waterhuishouding door te lichten, en maatregelen te nemen voor een rationeler energiegebruik. Een dergelijke gedetailleerde analyse van het waterverbruik noemt men een wateraudit.

Gooik voerde een energie- en wateraudit uit in het gemeentehuis, de gebouwen van de dienst openbare werken, de gemeenteschool en de sporthal. De nieuwe gemeentelijke loods krijgt een hemelwaterput van 50.000 liter. Het hemelwater zal gebruikt worden voor het sanitair en om de tuinperken te sproeien. De brandgangen van de sporthal zijn in infiltratietegels gelegd.

Duurzaam omgaan met water: wat kunt u zelf doen?

De huishoudens zijn echte grootverbruikers als het op water aankomt. Spaarzaam omgaan met water is dus een must, willen we onze waterreserves behouden. 'Vele kleintjes maken een grote' is ook hier een waarheid. Lekkende kranen repareren, spaardouchekoppen installeren, ... Al deze maatregelen zijn echt de moeite waard.

U kunt ook het hemelwater dat u zelf opvangt, nuttig gebruiken in en om het huis. Hemelwater leent zich bijvoorbeeld goed voor het poetswerk, het toilet, de wasmachine, het sproeien van de planten, het wassen van de auto, ...

Voor meer tips over spaarzaam watergebruik kunt u een kijkje nemen op www.waterloketvlaanderen.be.

Voor meer informatie

CIW-Secretariaat

p/a VMM
A. Van de Maelestraat 96
9320 Erembodegem
T 053 72 65 07
ciw-sec@vmm.be

Secretariaat Dijle-Zennebekken

p/a VMM
Waaistraat 1 / 2de verdieping
3000 Leuven
T 016 21 12 34

Secretariaat waterschap Dijle-Noord

p/a Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Leuven
T 016 26 75 02
deelbekkenwerking@vlaamsbrabant.be

Secretariaat waterschap Dijle-Zuid

p/a Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Leuven
T 016 26 75 02
deelbekkenwerking@vlaamsbrabant.be

Secretariaat waterschap Zenne-Noord

p/a Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Leuven
T 016 26 75 02
deelbekkenwerking@vlaamsbrabant.be

Secretariaat waterschap Zenne-Zuid

p/a Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Leuven
T 016 26 75 02
deelbekkenwerking@vlaamsbrabant.be

Secretariaat waterschap Vrouwvliet

p/a Provincie Antwerpen
Dienst waterbeleid
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen
T 03 240 54 67
waterschap@admin.provant.be

Colofon

COORDINATIE EN EINDREDACTIE

Mich De Clercq, Kathy Haustraete, Sophie Puype

SAMENSTELLING

Kobe Brantegem, Mich De Clercq, Bart De Ridder, Kristien Gevers, Kathy Haustraete, Peter Maris, Sophie Puype, Filip Remmerie

COPYWRITING

Katelijne Norga

LAY-OUT

Vanden Broele, Dries Vermaut

FOTOGRAFIE

Misjel Decler, Yves Adams, VMM-archief, Jo Lieben

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Frank Van Sevens, voorzitter CIW

DEPOTNUMMER

D/2006/6871/026

Deze brochure is onderdeel van een reeks. Van elk van de 11 bekkens is een vergelijkbare brochure gemaakt. Aanvragen en downloaden kan via www.volvanwater.be of op het nummer 0800 99 004.

SAMEN WERKEN AAN WATER

Integraal Waterbeleid
Dijle-Zennebekken